

Granska fejkade sidor på nätet

Lektionen handlar om fejksidor på internet; om nyhetsvärdering och källkritik.

Lektionsförfattare: Kristina Alexanderson

Till läraren

1. Titta på UR:s film "Källkritik: fejkade sidor"
2. Granska några fejksidor

3. Sammanfatta
4. Fortsätt med nästa lektion

LÄRARINSTRUKTIONER

Syftet med lektionen

Syftet med lektionen är att ge grundläggande kunskap i nyhetsvärdering och förståelse för hur nyheter bidrar till att påverka människors bild av omvärlden. att kunna värdera information som de möter i sociala medier.

Förberedelser

Titta på avsnittet "Källkritik: Fejkade sidor" från UR i lektionsdel 1. Avsnittet handlar om fejkade nyheter och tar utgångspunkt i [Viralgranskarens](#) arbete med att ta reda på mer om historier som sprids på nätet.

Genomförande

Inled lektionen med att titta tillsammans på "Källkritik: Fejkade sidor" från UR om att granska fejkade sidor. Låt eleverna besvara frågor om innehållet. Därefter får de öva på metoden som presenteras i filmen genom att googla och undersöka några fejkade sidor.

LÄROPLANSKOPPLING

Skolans uppdrag

Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.

Centralt innehåll i ämnet samhällskunskap (årskurs 7-9)

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informations-spridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Centralt innehåll i ämnet svenska (årskurs 7-9)

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Granska fejkade sidor på nätet

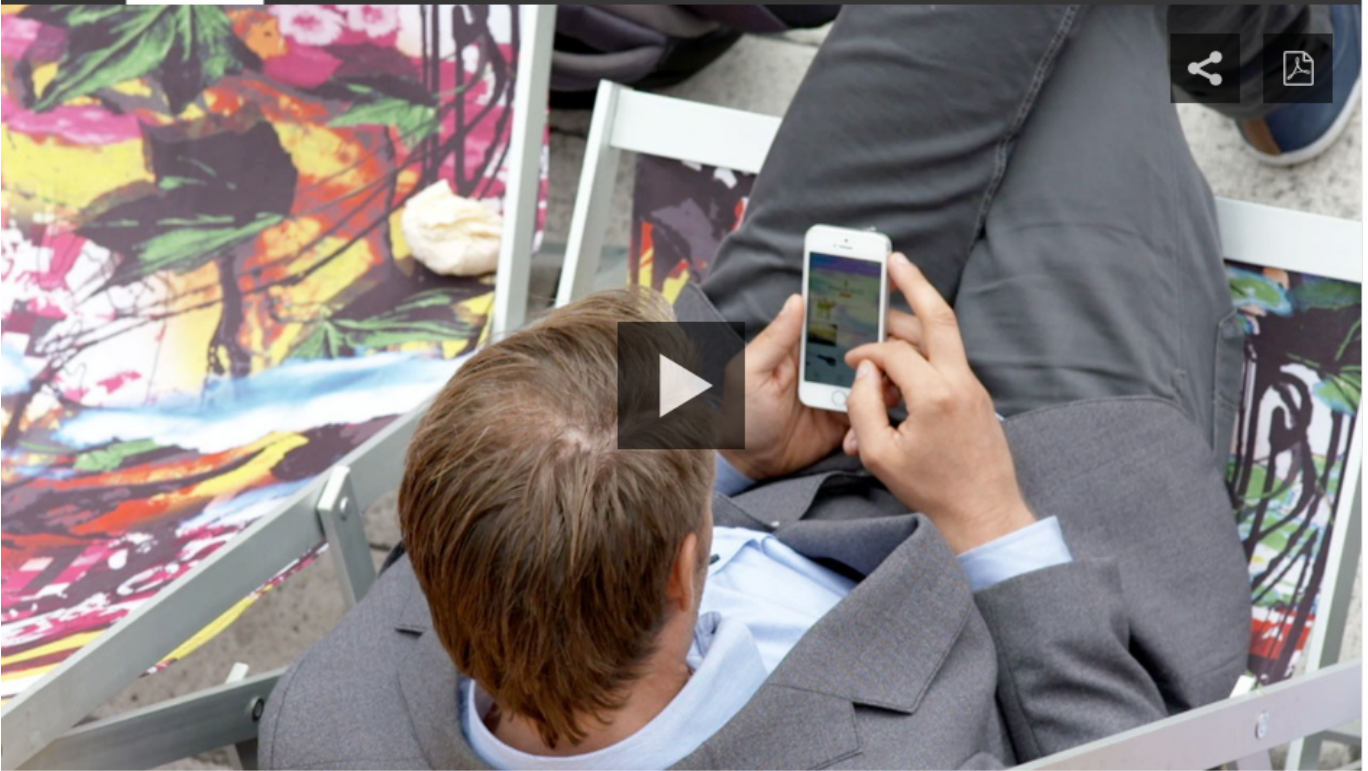
Lektionsdel 1:

Titta på UR:s film "Källkritik: fejkade sidor"

Instruktioner

Titta på avsnittet om fejkade sidor i UR:s serie Källkritik. Arbeta med frågorna.

Om serien Se program

Undertexter Skapa klipp

Programmet är hämtat från UR Skola och finns tillgängligt till den 30 juni 2020:

<https://urskola.se/Produkter/191017-Kallkritik-Fejkade-sidor>

Frågor

1. Vad karaktäriserar, är typiskt för, en fejkasida på internet?

2. Vilka syften kan ligga bakom fejkasidor, fejkskribenter och fejknyheter? Vad vill den som gör sidan uppnå? Ge flera förslag.
3. Hur ska man förhålla sig till nyheter som man tar del av i sina sociala flöden?
4. Är det okej med fejkasidor på nätet? Ta fram argument både för och emot.

Lektionsdel 2:

Granska några fejksidor

Instruktioner

Läs utdraget ur en artikel om fejkade nyheter. Arbeta med uppgiften tillsammans med en kompis.

Texten är ett utdrag ur artikeln *Vet du vad "fake news" är?* Du hittar hela artikeln på [Internetkunskap](#).

Fake news i sin ursprungliga betydelse

Desinformation har funnits i alla tider, men den moderna formen som begreppet "fake news" avser är ett relativt nytt fenomen som har gått hand i hand med teknikens och inte minst internets utveckling.

- På 1990-talet såg man internet som en demokratisk kraft i det fria informationssamhället. Men med åren har det kommit nya typer av information, som kallar sig nyheter och efterliknar nyheter, men som är desinformation. Tekniken har gått fram så mycket att vem som helst idag kan sprida "fake news" på ett sätt som ser både professionellt och trovärdigt ut, säger Thomas Nygren.

I november 2016 avslöjade amerikanska digitaltidningen [Buzzfeed](#) att över 100 sajter registrerade i Makedonien systematiskt spred falska nyheter via Facebook.

Genom att hitta på politiska nyheter som tilltalade de olika sidorna av den då pågående amerikanska valrörelsen tjänade bolagen stora pengar varje gång någon gick vidare från Facebook till deras egna sajter och klickade på deras annonser.

Liknande sajter finns även i Sverige och under senare år har det flera gånger hänt att politiker och andra myndighetspersoner fått gå ut och dementera falska uppgifter som skrivits om dem.

I slutet av 2016 fick en artikel som påstod att Sveriges statsminister Stefan Löfven bar en

klocka av märket Patek Philippe, värd runt 270 000 svenska kronor, stor spridning på sociala medier.

Först när tidningen Metro sökte Stefan Löfvens pressekreterare visade det sig att nyheten var felaktig.

"Klockan på bilden togs fram av fackförbundet IAM (International association of machinists and aerospace workers) på 80- eller 90-talet. Statsministern har haft den sen 90-talet", förklarade Ingela Nilsson, pressekreterare, [i ett mail till Viralgranskaren](#).

Uppgift

Googla på orden "Fejksidor på nätet" och arbeta med frågorna.

1. Vilka fejkade nyhetssidor på internet känner du och dina kompisar till?
2. Känner ni igen någon av de fejkade sidorna som finns på listorna i ert sökresultat?
3. Välj två av sajterna och granska dem genom att ta reda på: vem eller vilka som ligger bakom sidorna, hur de finansieras och hur tydligt det framgår att de är fejkade sidor.
4. Går det att förstå syftet med sidorna? Vill de påverka, skämta eller tjäna pengar? Förklara hur ni tänker.

Lektionsdel 3:

Sammanfatta

Instruktioner

Tänk igenom frågorna.

- Har det någon gång hänt att du har känt dig osäker på om nyheten du läser eller sajten du besöker är fejk eller inte? Vad har du gjort då?
- Tar du med dig något från den här lektionen som gör att du kommer att granska och värdera nyheter och nyhetssajter på ett annat sätt framöver? Förklara hur du tänker.

Lektionsdel 4:

Fortsätt med nästa lektion

Instruktioner

Ta hjälp av källkritik för att avslöja konspirationer som sprids på internet. Lär dig mer i lektionen [Granska konspirationer](#).